

Поліщук О. М.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет
м. Умань

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ

Еволюція бухгалтерського обліку є невід'ємною складовою розвитку суспільства та його економічних систем. Від найдавніших спроб фіксації майнових відносин до складних сучасних систем, бухгалтерський облік завжди віддзеркалював рівень розвитку продуктивних сил та характер економічних взаємодій. Перші облікові записи, що велися вручну на глиняних табличках чи пергаменті, поступово еволюціонували до більш структурованих форм, таких як подвійний запис, що заклав основи сучасної бухгалтерії. Однак, справжній якісний стрибок у розвитку бухгалтерського обліку стався з появою та широким впровадженням обчислювальної техніки. Цей технологічний прорив ознаменував початок епохи автоматизації облікових процесів, яка кардинально змінила методологію, інструментарій та роль бухгалтерського обліку в управлінні підприємством. Перші програми для автоматизації бухгалтерського обліку, хоч і були досить простими за своїм функціоналом, вже тоді продемонстрували значний потенціал у підвищенні ефективності облікової праці, зменшенні кількості помилок, пов'язаних з людським фактором, та суттєвому скороченні часу, необхідного для підготовки фінансової звітності, що, в свою чергу, підвищило її оперативність та корисність для прийняття своєчасних управлінських рішень [1].

На сучасному етапі розвитку бухгалтерський облік переживає період глибокої трансформації під впливом всеосяжного проникнення інформаційних технологій у всі аспекти його функціонування. Впровадження комплексних інтегрованих систем управління підприємством, які забезпечують централізоване управління всіма ключовими бізнес-процесами, включаючи бухгалтерський облік, хмарних технологій, що надають гнучкість, масштабованість та економічність облікових систем, а також передових інструментів бізнес-аналітики та візуалізації даних, відкрило принципово нові можливості для бухгалтерської професії та якісно змінило роль облікової інформації в управлінні бізнесом [3].

Автоматизація сьогодні вже не обмежується лише механічним виконанням рутинних облікових процедур, таких як реєстрація первинних документів чи складання стандартних звітів. Вона охоплює складніші аналітичні процеси, включаючи глибокий аналіз фінансово-господарської

діяльності в режимі реального часу, виявлення прихованих тенденцій та закономірностей у фінансових даних, розширене прогнозування майбутніх фінансових показників з використанням математичних моделей та статистичних методів, а також забезпечення всебічної інформаційної підтримки для прийняття стратегічних та оперативних управлінських рішень на всіх рівнях ієрархії підприємства. Це дозволяє підприємствам не лише досягти значного підвищення операційної ефективності, оптимізувати управління оборотними коштами та іншими фінансовими ресурсами, але й суттєво покращити якість, своєчасність та релевантність фінансової інформації, підвищити рівень внутрішнього контролю за господарською діяльністю та забезпечити більш гнучку та швидку адаптацію до мінливих умов конкурентного середовища та загальної економічної кон'юнктури.

Однак, інтенсивна автоматизація бухгалтерського обліку не лише відкриває нові горизонти, але й ставить перед бухгалтерською спільнотою нові виклики та підвищені вимоги до професійної компетентності фахівців. В умовах цифрової економіки глибокі теоретичні знання фундаментальних принципів і методів бухгалтерського обліку, розуміння сутності економічних процесів та нормативно-правового регулювання облікової діяльності залишаються абсолютно необхідними, але вони повинні бути органічно інтегровані з практичними навичками ефективної роботи з сучасними інформаційними системами та технологіями. Сучасний бухгалтер все частіше виступає в ролі аналітика даних, який повинен володіти вміннями обробляти та аналізувати великі масиви облікової інформації (Big Data), застосовувати сучасні методи статистичного аналізу та інтелектуального аналізу даних (Data Mining), інтерпретувати отримані результати, формувати комплексні аналітичні звіти та візуалізації, які є надійною інформаційною основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Крім того, в умовах зростання кіберзагроз та залежності бізнесу від інформаційних систем, особливої ваги набувають питання забезпечення належного рівня кібербезпеки облікової інформації, захисту конфіденційних даних та забезпечення безперервності облікових процесів [2].

Заглядаючи в майбутнє, подальший розвиток бухгалтерського обліку буде нерозривно пов'язаний з інтеграцією передових цифрових технологій, таких як штучний інтелект та машинне навчання, Інтернет речей та технології розподіленого реєстру (блокчейн). Очікується, що інтелектуальні алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання зможуть автоматизувати не лише рутинні операції та складні аналітичні процедури, але й виконувати такі інтелектуальні завдання, як розпізнавання образів у первинних документах, автоматична класифікація та маршрутизація документів, виявлення аномалій та шахрайських

транзакцій, а також здійснювати більш точне та глибоке прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства на основі аналізу великих обсягів структурованих та неструктурованих даних. Технологія блокчейн, завдяки своїй децентралізованій, прозорій та криптографічно захищеній архітектурі, має потенціал революціонізувати процеси обліку та аудиту, забезпечуючи безпрецедентний рівень надійності, прозорості та захищеності облікових даних, мінімізуючи ризики фальсифікації та несанкціонованого втручання. Таким чином, автоматизація перестане бути лише інструментом для оптимізації операційних витрат та підвищення продуктивності праці бухгалтерів. Вона стає ключовим фактором фундаментальної трансформації бухгалтерського обліку в інтелектуальну, аналітичну, прогностичну та безпечну систему, яка відіграє стратегічно важливу роль у забезпеченні ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства, підвищенні його конкурентоздатності та забезпеченні сталого розвитку в умовах стрімко зростаючої складності та динамічності цифрової економіки.

Список використаних джерел

1. Кононенко Л. В., Назарова Г. Б., Куц В. І. Трансформація форм бухгалтерського обліку в умовах розвитку Digital-технологій. *Економічний простір*. 2021. № 168. С. 132-137.

2. Орлов І. Організація бухгалтерського обліку в умовах цифровізації економіки. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. Вип. 1. С. 265-274.

3. Поліщук О., Михайловина С., Матрос О. Проблеми та перспективи розвитку обліку в комп'ютерному середовищі. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/3104>.

Сирцева С. В.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв

ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ПОСЛУГИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ОБЛІКОВІ АСПЕКТИ ТА ПОДАТКОВІ НАСЛІДКИ

У сучасних умовах глобалізації та розширення міжнародних відносин підприємства все частіше вдаються до залучення посередників у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Це дозволяє ефективніше входити на зовнішні ринки, зменшувати витрати на логістику, митне оформлення, пошук контрагентів тощо. Однак використання посередницьких послуг породжує низку облікових та податкових питань, які потребують чіткого